

Korte risicobeoordeling

***Strauzia longipennis* (Wiedemann) (EU-Q)**

Naam waaronder gereguleerd: Tephritidae (niet-Europese)

Categorie: insecten en mijten

Datum: februari 2020

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: in Duitsland op *Helianthus* spp. (Lerche et al., 2013)

Buiten de Europese Unie: Canada en de Verenigde Staten (VS)

Waardplanten

– *Helianthus* spp. (o.a. zonnebloem: *H. annuus* L.)

Het organisme zou ook andere soorten uit de familie van de Asteraceae kunnen aantasten, maar is vooral bekend als aantaster van *Helianthus* spp. (EPPO-datasheet)

Belangrijkste pathways

1. Planten bestemd voor opplant van *Helianthus* spp. en mogelijk andere Asteraceae met of zonder aanhangende grond (reguliere handel en particulieren)
2. Snijbloemen van *Helianthus* spp. en mogelijk andere Asteraceae (reguliere handel en particulieren)

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	3	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	3	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	5	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	3	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	4	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	6	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	2	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 3 (pathways 1 en 2) [1-5]

Biologie

Eieren en larven kunnen in stengels van planten en snijbloemen zitten.

Wet- en regelgeving

Er zijn geen specifieke voorschriften voor planten of snijbloemen met betrekking tot het organisme (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VII). Planten bestemd voor opplant zijn inspectieplichtig, snijbloemen van *Helianthus* zijn dat niet (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage XI, Bijlage B), behalve dat minimaal 1% van de zendingen geïnspecteerd moet worden (Uitvoeringsverordening 2019/66, artikel 5).

Vondsten en intercepties

De oorsprong (pathway) van de uitbraak van *Strauzia longipennis* in Duitsland is niet bekend. Er zijn geen intercepties bekend (Europhyt, 19.02.2020).

Score

De kans op associatie met de pathways is lastig in te schatten en lijkt vooralsnog klein, hoewel het organisme vermoedelijk in de afgelopen 10 jaar een keer uit Noord-Amerika in Duitsland is geïntroduceerd. Er is geen commerciële teelt van zonnebloemen in het huidige besmette gebied in Duitsland (Anonymous, 2015). De ervaring met eerdere introducties van Noord-Amerikaanse boorvliegen, *Rhagoletis completa* en *Rhagoletis cingulata* is dat deze soorten zich op den duur over Europa verspreiden, waarbij de pathways niet altijd duidelijk zijn (introducties van twee andere Noord-Amerikaanse soorten *R. suavis* en *Euaresta aequalis* zijn nog vrij recent en zijn zover bekend op een beperkt aantal locaties in Europa aanwezig). Omdat de verwachting is dat *S. longipennis* zich de komende 10 jaar zal verspreiden, door mensen en via natuurlijke verspreiding, vanuit het huidige besmette gebied in Duitsland krijgen de pathways gezamenlijk de score 3.

P2 (transfer): 5 (pathway 1), 2 (pathway 2) [1-5]

Pathway 1 betreft planten bestemd voor opplant en krijgen de hoogste score (5). Snijbloemen (pathway 2) kunnen larvale stadia bevatten. Het volwassen larvale stadium kruipt uit de stengel en verpopt normaliter in de grond. De kans dat de larve zich ontwikkelt tot adult en vervolgens ook nog een levende waardplant vindt lijkt klein (score 2).

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Het Nederlandse klimaat is zeer waarschijnlijk geschikt voor vestiging van *S. longipennis*. Het organisme is gevestigd in de omgeving van Berlijn in Duitsland. Ten minste één mannetje en één vrouwtje zijn nodig voor het initiëren van een populatie.

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]

Waardplanten komen voor op commerciële bedrijven (teelt van zomerbloemen en teelt van vaste planten), in de groene ruimte zowel in particuliere tuinen als daarbuiten (bijvoorbeeld de aardpeer: *Helianthus tuberosus*). Het organisme overwintert als larve in plantafval of als pop in de grond (EPPO-datasheet). Niet bekend is welke afstanden adulten kunnen afleggen (EPPO-datasheet), mogelijk meerdere kilometers (JKI, 2016). De kans is groot dat een uitbraak pas vrij laat wordt ontdekt. Het areaal commerciële teelt is beperkt van omvang. Grote aangesloten velden met *Helianthus* zijn er weinig in Nederland. De schade, zeker bij beginnende populaties, is niet groot en zal dus niet snel opvallen. *Helianthus spp.* komen verspreid voor in de groene ruimte, in particuliere tuinen en daarbuiten. De kans is dan ook groot dat het organisme al redelijk verspreid is voordat een uitbraak wordt gedetecteerd. Om deze redenen wordt de kans op eliminatie als zeer klein ingeschat.

Effect op perceelsniveau: 3 [1-5]

Het effect is lastig in te schatten. In de VS is er weinig schade (minor). In Canada kan schade aanzienlijk zijn (JKI, 2016). Koude winters kunnen bijdragen aan reductie van populaties zoals waargenomen na de winter van 2012/2013 in Duitsland (JKI, 2016). Nederlandse winters zijn echter minder streng dan in het oosten van Duitsland en koude winters komen ook steeds minder vaak voor door klimaatopwarming.

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

De verwachting is dat de soort zich op de langere termijn zal vestigen in gebieden waar zonnebloemen worden geteeld en dat gemiddeld 25 – 75% van de percelen besmet zal raken per jaar (score 3).

Productiewaarde-teelt: 2 [1-6]

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geeft cijfers voor zonnebloemen als handelsgewas (industriële verwerking), maar niet voor zomerbloemen als snijbloem. Het totale areaal aan zomerbloemen in 2014 was ca. 2400 ha met een totale omzet van ca. 130 miljoen euro. In 2012 was de veilingomzet van zonnebloemen 13 miljoen euro (Floraholland, kengetallen 2012). Op basis van de veilingcijfers en de CBS-cijfers schatten we de productiewaarde van zonnebloemen (snijbloem, handelsgewas en vaste plant) tussen de 5 en 20 miljoen (score 2), maar de productiewaarde zou ook tussen de 20 en 50 miljoen euro kunnen liggen (score 3).

Impact op de groene ruimte: 2 [1-5]

Surveyresultaten uit Duitsland wijzen tot nu toe niet op grote schade (Lerche et al., 2013).

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

Productieplaatsvrijheid zal lastig te garanderen zijn vanwege natuurlijke verspreiding vanuit de omgeving.

Productiewaarde-export: 2 [1-6]

Zie Productiewaarde-teelt

4. Referenties

- JKI, 2016. Express - PRA for *Strauzia longipennis*. Julius Kün-Institut, Institute for Plant Health, Germany.
- Lerche S, Baufeld P, Schober T, Kummer B, Naujok M & Büttner C, 2013. Investigation of the distribution of *Strauzia longipennis* Wied. in Berlin and in the federal land Brandenburg. *Journal für Kulturpflanzen*, 65, 297-308.

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende

landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.